

Lausunto Fennovoima Oy:n Hanhikiven ydinvoimalaitosta koskevaan rakentamislupahakemukseen

3868/11.111/2015

KHALL § 135

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Siikajoen kunnan lausuntoa 20.10.2015 päivätyllä kirjeellä viitteellä lausuntopyyntö Fennovoima Oy:n ydinvoimalaitoshanketta koskevaan rakentamislupahakemukseen. Jakelussa mainitut sijoituskunnan naapurikunnat, joilta lausuntoa on pyydetty ovat Raahen kaupunki, Alavieskan kunta, Merijärven kunta, Siikajoen kunta, Oulaisten kaupunki ja Kalajoen kaupunki. Ministeriö toivoo, että kunta toisi lausunossaan esille ne uuden ydinvoimalaitosyksikön rakentamisvaiheeseen liittyvät seikat, joilla on merkitystä kunnan tai sen asukkaiden kannalta ja jotka valtioneuvoston tulisi ottaa huomioon harkitessaan rakentamislupahakemusta.

Lausunto on toimitettava aluehallintovirastoon 30.4.2016 mennessä. Annetussa lausunnossa pyydetään viittaamaan asian diaarinumeroon TEM/1212/08.04.01/2015.

Fennovoima Oy on jättänyt 30.6.2015 valtioneuvostolle ydinvoimahanketta koskevan hakemuksen, jolla se hakee ydinenergialain (990/1987) 18 §:ssä tarkoitettua rakentamislupaa. Hakemuksessa esitellään rakennettavaksi painevesityyppinen ydinvoimalaitos Pyhäjoen Hanhikivenniemelle. Reaktorin nimellislämpötehoksi esitetään 3220 MW ja nettosähkötehoksi 1200 MW. AES-2006-tyyppisen voimalaitoksen suunniteltu tekninen toiminta-aika on 60 vuotta. Rakennettava laitoskokonaisuus koostuu sähköntuotantoon tarkoitettua ydinvoimalaitosyksiköstä sekä sen toimintaan tarvittavista, samalla laitospaikalla sijaitsevista ydinlaitoksista, joita käytetään tuoreen ydinpolttoaineen varastointiin, käytetyn ydinpolttoaineen välivarastointiin sekä matala- ja keskiaktiivisten voimalaitosjätteiden käsittelyyn ja varastointiin. Ydinvoimalaitoksen sijaintikunta on Pyhäjoki. Siikajoen kunnan alueeseen on lyhimmillään matkaa 23 km (Korsunperän Ojalanperä) ja kuntakeskus Ruukkiin 43 km. Siikajoen kylälle, Revonlahdelle ja Tuomiojalle matkaa on hieman alle 40 km ja Paavolaan noin 45 km.

Valtioneuvoston periaatepäätös siitä, että ydinlaitoksen rakentaminen on yhteiskunnan kokonaisedun mukaista, tehtiin 6.5.2010 (M4 2010 vp). Eduskunta päätti 1.7.2010, että periaatepäätös jää voimaan. Tämän jälkeen hankkeeseen tuli huomattavia muutoksia, kuten uusi laitostoimittaja, uusi laitosvaihtoehto ja muuttunut omistuspohja. Valtioneuvosto teki täydentävän periaatepäätöksen 18.9.2014 (M6 2014 vp), ja

eduskunta päätti 5.12.2014, että periaatepäätös jää voimaan.

Fennovoiman ydinvoimalaitosyksikön toimittaa Rosatom-konserniin kuuluva RAOS Project Oy. Laitostyyppi on Rosatomin AES-2006-painevesilaitos. Fennovoiman tekemä laitostoimitussopimus on yhden päätoimittajan vastuulla oleva kokonaistoimitusmalli, niin kutsuttu avaimet käteen -toimitus. Tämä tarkoittaa, että valtaosa ydinvoimalan suunnittelusta, komponenttien hankinnasta ja laitoksen rakentamisesta on laitostoimittajan vastuulla. Fennovoiman toteuttamisvastuulle jäävät lähinnä hallinnolliset rakennukset, kuten toimistorakennukset ja vierailukeskus. Lisäksi Fennovoiman vastuulla on käytetyn polttoaineen välivaraston sekä matala- ja keskiaktiivisen voimalaitosjätteen loppusijoituslaitoksen rakentaminen.

Käytetyn ydinpolttoaineen välivarasto on muusta laitoksesta erillinen rakennus, jolle haetaan rakentamislupaa tällä hakemuksella, mutta jonka yksityiskohtainen suunnittelu ja rakentaminen toteutetaan vasta ydinvoimalaitosyksikön käytön alettua. Matala- ja keskiaktiivisen voimalaitosjätteen loppusijoittamiseen tarkoitettu laitos rakennetaan myöhemmässä vaiheessa, ja laitosta tullaan käyttämään ydinvoimalaitoksen toiminnassa ja purkamisessa syntyvien matala- ja keskiaktiivisten ydinjätteiden sijoittamiseen pysyväksi tarkoitettulla tavalla. Sitä varten haetaan erikseen rakentamis- ja käyttöluppaa.

Fennovoima toteutti vuonna 2008 valmistuneen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettelyn) korvanneen uuden YVA-menettelyn vuosina 2013–2014 sähköteholtaan noin 1 200 megawatin ydinvoimalaitoksen rakentamisen ja käytön aikaisten ympäristövaikutusten arvioimiseksi sijoituspaikaksi valitulla Hanhikiven niemen laitospaikalla. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen mukaan hankkeesta ei aiheudu sellaisia kielteisiä ympäristövaikutuksia, ettei niitä voisi hyväksyä tai lieventää hyväksyttävälle tasolle. Ydinvoimalaitoksen rakentamisen ja käytön aikaisten ympäristövaikutusten hallintaan suunnitellut toimenpiteet on selostettu rakentamislupahakemuksen liitteenä. Työ- ja elinkeinoministeriö on YVA-menettelyn yhteysviranomaisena vaatinut ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta antamassaan lausunnossa Fennovoimaa toteuttamaan lisäselvityksiä voimalaitoksen käytön aikaisista vaikutuksista merialueen luontoon ja kalatalouteen.

Hanhikiven niemen maankäyttöä ohjaavat Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava sekä Raahen kaupungin ja Pyhäjoen

kunnan ydinvoimalaitosalueen osayleis- ja asemakaavat. Ydinvoimalaitoshankkeen vaatima kaavoitus on lainvoimainen kaikilla kolmella kaavatasolla. Fennovoimalla on hallinnassaan kaikki ydinvoimalaitosta ja sen tukitoimintoja varten tarvittavat alueet joko suoralla omistuksella tai sille myönnetyn lunastusluvan ja ennakkohaltuunotto-oikeuden perusteella.

Aineistojen valmistelu ja viranomaiskäsittelyyn toimittaminen tapahtuu vaiheittain yleisistä turvallisuus- ja suunnitteluperusteista lähtien niin, että ydinenergia-asetuksen 35 §:n mukaisille asiakirjoille on saatu tarvittava Säteilyturvakeskuksen hyväksyntä rakentamisluvan myöntämiseen mennessä.

Rakentamislupahakemuksessa on esitetty, että Fennovoima on rakentanut organisaatiotaan ja asiantuntemustaan valmistautuen siihen, että yhtiö pystyy huolehtimaan sille ydinvoimalaitoksen tilaajana ja tulevana luvanhaltijana kuuluvista velvoitteista. Näihin velvoitteisiin kuuluvat erityisesti ydinvoimalaitoksen vaatimusmäärittely, laitossuunnittelun tarkastaminen, turvallisuuden arviointi laitoksen toimittajasta riippumattomasti sekä projektin- ja laadunhallinta. Fennovoima valvoo projektin etenemistä, laitoksen suunnittelua ja toteutuksen laatua hankkeen kaikissa vaiheissa toimimalla aktiivisesti yhteistyössä laitostoimittajan ja pääalihankkijoiden kanssa. Fennovoima vastaa tulevana luvanhaltijana rakennettavan laitoksen turvallisuudesta. Fennovoiman tavoitteena on toimiva ja turvallinen työmaa, jossa työturvallisuus- ja työsuhteasiat hoidetaan asianmukaisesti ja harmaata taloutta torjutaan tehokkaasti.

Fennovoiman ydinvoimahankkeen taloudelliset toimintaedellytykset perustuvat osakkaiden vakavaraisuuteen ja Mankala-periaatteen mukaiseen osakkaiden sitoumukseen kattaa sähköntuotannosta aiheutuvat kustannukset. Ydinvoimalaitoksen valmistuttua yhtiön osakkaat ovat Mankala-periaatteen mukaisesti oikeutettuja laitoksen tuottamaan sähköön omistusosuksiensa suhteessa ja vastaavat yhtiöjärjestykseen ja osakassopimukseen kirjatulla tavalla kaikista sähköntuotannosta yhtiölle aiheutuvista kustannuksista.

Ydinvoimalaitoshankkeen toteuttaminen edellyttää sitoutuneita omistajia, joilla on taloudelliset edellytykset hankkeen läpivientiin. Fennovoiman osakaskunta koostuu muun muassa pörssilistatuista teollisuusyrityksistä, kuntien omistamista energiayhtiöistä sekä Venäjän valtion ydinenergiayhtiö Rosatom-konsernista. Fennovoiman osakkaat ovat keväällä 2014 tehdyillä päätöksillä sitoutuneet Hanhikivi 1 -hankkeen toteutukseen ja rahoitukseen. Osakkaat ovat sopineet, miten

omaa pääomaa investoidaan hankkeeseen ja että Rosatom-konserni laitostoimittajana ja vähemmistöosakkaana vastaa rakentamisvaiheessa nostettavan pitkäaikaisen lainarahoituksen hankkimisesta. Fennovoimalla on vaadittavat taloudelliset edellytykset toteuttaa ydinvoimalaitoshanke.

Fennovoima katsoo yllä kuvatuilla perusteilla, että ydinenergiain 18 §:n mukaiset edellytykset rakentamislupaan myöntämiselle täyttyvät ja rakentamislupa Fennovoiman hankkeelle voidaan myöntää. Fennovoima katsoo lisäksi, että rakentamislupapäätös on luonteeltaan sellainen, ettei sen täytäntöönpanoa voida yleisen edun vuoksi lykätä mahdollisten valitusten käsittelyn ajaksi. Mahdollisten valitusten käsittelyn odottaminen aiheuttaisi hankkeen aikataululle kohtuutonta viivästystä ja epävarmuutta hankkeen toteutumiselle. Tästä johtuen Fennovoima pyytää hallintolainkäyttölain (586/1996) 31 §:n perusteella, että valtioneuvosto toteaa rakentamislupapäätöksessä, että päätös on välittömästi täytäntöönpanokelpoinen.

Tässä lausunnossa on tarkasteltu hankealuetta lähimmillään yli 20 km:n päässä olevan Siikajoen kunnan kannalta merkittäviä hankkeeseen liittyviä seikkoja:

1. hankkeen taloudelliset ja tekniset toteutusedellytykset
2. hankkeesta yhteiskunnalle aiheutuvien kustannusten kohdistaminen
3. rakentamisen vaikutus liikenteeseen/ kunnostuskohteet Revonlahdella
4. sosiaaliset vaikutukset työntekijöiden sijoittumisesta
5. toiminnan aikaiset mahdolliset suuronnettomuudet ja niihin varautuminen
6. korkea-aktiivisen jätteen loppusijoittaminen
7. rakentamisen ja toiminnan aikaisen tiedottamisen rooli

Lausuntoesitys / VO

1. Siikajoen kunta näkee tärkeäksi, että rakentamislupapäätöksessä varmistetaan osaltaan hankkeen taloudellinen ja joutuisa toteuttaminen. Ei ole yhteiskunnan eikä alueen kuntienkaan etu, että hanke tarpeettomasti viivästyy. Lupaviranomaisen tulee varmistaa, että toimijalla on käytettävissä sellainen organisaatio ja asiantuntemus, että yhtiö pystyy huolehtimaan sille ydinvoimalaitoksen tilaajana ja tulevana luvanhaltijana kuuluvista velvoitteista. Seutukunnan kunnille hankkeen toteutuminen on tärkeä. Keskeytynyt hanke syö nopeasti voimavaroja myös seutukunnan muun elinkeinoelämän taloudelliselta toiminnalta. Rakentamislupaa ratkaistaessa hakijalta tulee edellyt-

tää toiminnan kannattavuuslaskelmaa myös vuosia kestävässä tilanteessa, että samoilla energiamarkkinoilla laitoksen tuottaman energian kanssa kilpailee merkittävästi nykyistä suurempi tuotantokapasiteetti eri tavoilla suuresti tuettua energiaa.

2. Siikajoen kunta pitää tärkeänä, että hankkeesta yhteiskunnalle aiheutuvat kustannukset maksaa ainakin pääosin myös tässä ydinvoimalahankkeessa hyödynsaaja. Yhteiskunta (valtio ja kunnat) joutuu panostamaan jo nyt mm. hankkeen toteutuksen turvallisuuden ylläpitoon merkittävästi. Rakentamislupavaiheessa hakijalta tulee edellyttää jo rakentamisaikana riittäviä omia turvallisuustoimenpiteitä siten, ettei hankkeeseen tarvitse merkittävästi siirtää tai ohjata yhteiskunnan turvallisuusresursseja. Pyhäjoki ydinvoimalan sijoituspaikkana on samassa seutukunnassa Siikajoen kanssa ja siten voimalaitoshankkeeseen sidotut kunnalliset lisäresurssit kohdistuvat välillisesti myös Siikajoen kuntaan ja ovat mahdollisesti pois muista kohteista.
3. Siikajoen kunta pitää tärkeänä, että rakentamisluvassa tarkastellaan myös hankkeen liikennevaikutuksia voimalaitoksen sijoituspaikkaa laajemmin. Siikajoen kunta pitää tärkeänä, että Revonlahden kautta kulkevaan päätieyhityksen valtatie 8:lla tehdään hankkeeseen varautumisena riittävät parannus- ja kunnostustoimet. Mikäli kunnostustoimia ei rahoiteta hankkeen puolelta, tulee valtiovalan ohjata siihen tarvittavat varat. Ellei kunnostustoimia tehdä on vaarana, että erityisesti rakentamisen aikana liikenneturvallisuus kunnan alueella vaarantuu ja liikenteen sujuminen heikkenee merkittävästi.
4. Siikajoen kunta pitää hankkeen työllistäviä ja sosiaalisia vaikutuksia Pyhäjoen kunnalle, Raahen seutukunnalle ja myös Siikajoen kunnalle hyvin merkittävinä. Rakentamislupaan liittyen läheltä tapahtuvia hankintoja tulee edistää lainsäädännön sallimissa rajoissa. Rakentamislupaan liittyen tulee edistää myös hieman kauempana olevien työllistymismahdollisuuksia hankkeeseen. Tämä voi tarkoittaa esim. joukkoliikenteeseen tai yleensä työmatkaliikenteeseen ohjattua lisärahoitusta tai hankkeeseen työllistyvien tuettua asumista.
5. Siikajoen kunta pitää ensiarvoisen tärkeänä, että rakentamislupakäsittelyssä otetaan huomioon riittävällä vakavuudella toiminnan aikaiset mahdolliset suuronnettomuudet ja niihin varautuminen. Siikajoen kunta ja sen kuntakeskus ovat vallitsevien tuulten suunnassa 20 – 50 km:n päässä ja vakavissa onnettomuustilanteissa myös riskialuetta. Ydinturvallisuutta ei korosteta voimalaitoshankkeissa turhaan. Rakentamisluvassa tulee linjata riittävän

yksityiskohtaisesti turvallisuusasioiden huomioiminen jatkossa tapahtuvassa rakennusluvituksessa.

6. Siikajoen kunta katsoo, että radioaktiivisten jätteiden säilytys- ja varastointipaikkoihin määrätään rakentamisluvassa riittävät turvarakenteet. Toiminnanharjoittajalta tulee rakentamislupaun liittyen edellyttää riittävän ajoissa aloitettua selvitystä myös korkea-aktiivisen jätteen loppusijoittamista. Asia tulee ratkaistavaksi vasta pitkän ajan kuluttua, mutta jo tässä vaiheessa tulee hankevastaavalta edellyttää visioita niiden toteuttamisesta.
7. Siikajoen kunta pitää tärkeänä, että rakentamislupaun liittyen hakijalta edellytetään riittävän laajalle ulottuvaa monipuolista ja yksityiskohtaista tiedottamista hankkeesta rakentamiseen ja laitoksen käytön aikaiseen toimintaan liittyen. Naapurikuntien kuntalaisina siikajokisiakaan ei tiedottamisessa tule unohtaa. Avoimella tiedottamisella voidaan parhaiten lisätä tietoa ja ylläpitää vuoropuhelua Pohjois-Suomen ensimmäisestä tämän kaltaisesta hankkeesta. Tiedottaminen ehkäisee parhaiten myös mahdollisten huhujen ja virheellisen tiedon leviämistä.

Asiaan liittyvä materiaali on luettavissa työ- ja elinkeinoministeriön internet-sivuilta osoitteessa:
http://www.tem.fi/energia/ydinenergia/hanhikivi_1_n_luvitus.

Kj:n esitys:

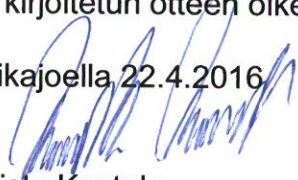
Siikajoen kunta antaa työ- ja elinkeinoministeriölle edellä kerrotun lausunnon Fennovoima Oy:n ydinvoimalaitoshanketta koskevaan rakentamislupahakemukseen.

Kh:n päätös:

Hyväksyttiin.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Siikajoella 22.4.2016

 Krista Kustula
 pöytäkirjanpitäjä

Jakelu

Työ- ja elinkeinoministeriö
 Fennovoima Oy
 Ympäristösihteeri
 Tekninen toimi